

zal de psalmwoorden niet slechts moeten dragen, maar ze zelfs dienen op te heffen. Alleen een groot geloof in een grootsche roeping zal met meer dan gewone muzikale en literaire gaven iets kunnen geven, waarmee we voor het aangezicht des Heeren zullen mogen verschijnen.

Alle broddelwerk is ondanks alle goede bedoelingen ook hier uit den boeze.

Vandaar dat we in een te groote vrijheid van experimenteeren weinig heil zien. We gelooven niet, dat het allereerste wat we noodig hebben ter verbetering, zou zijn het invoeren van nieuwe melodieën, of het nog maar meer psalmen zingen op reeds bekende wijzen. Dat we van wijziging niet eens meer willen spreken, zal, na hetgeen we daarover opmerkten, wel duidelijk zijn.

Laten we eerst zien wat er gedaan kan worden met hetgeen we hebben.

Dat we er iets beters voor in de plaats zouden krijgen langs den weg van experiment in de plaatselijke kerken, lijkt ons zeer twijfelachtig.

Door vrijheid te geven en voor ritme-wijziging, en voor herziening der melodieën, kon het één het ander wel eens bederven.

Maar als die vrijheid nu eenmaal bestaat, moet de Synode daar dan aan tornen?

Dat is de bedoeling niet.

Maar lo. lijkt ons de volgorde fout, die eerst de herziening der wijzen noemt, en daarna het ritme.

En 2o. waar deputaten in de argumentatie duidelijk doen blijken, dat zij niet alleen verschillende muzikale moeilijkheden zoo juist zien, maar bovendien overtuigd zijn, dat „deze zaak zeker wel betekenis heeft voor de liturgie“, verwondert het ons, dat op dezen inderdaad nauwen samenhang tusschen melodie-herziening en liturgie niet meer de

nadruk is gelegd, óók in de conclusies. De gevaren, die een gebrekkige herziening inhouden óók ten opzichte van de psalmtekst, gevoegd bij het feit, dat de saamhoorigheid onzer kerken mede dient te blijven uitkomen in het samen kunnen zingen van de psalmen, zouden doen verwachten, dat aan het eenige doel waartoe ten slotte iedere hervorming in dezen slechts dienstbaar mag zijn, n.l. werkelijke verrijking van de liturgie, meer aandacht werd gegeven, ook in de voorstellen. Juist het innige verband tusschen muziek en woorden doet ons te zeer in de voorgestelde verklaringen een scheiding zien, die ons doel vreezen, dat de Synode toch vroeg of laat zou moeten ingrijpen als de geboden vrijheid eenzijdig muzikaal benut werd.

Het laat zich verstaan, dat wij ervoor zouden zijn, in onze kerken eerst aandacht te vragen voor een verbetering door middel van gewijzigde rhythmeering.

Eerst indien deze geen afdoende verbetering zou kunnen brengen, zouden we voorstellen de totaal onzinnige wijzen, indien mogelijk, te vervangen door betere.

Maar niet het een met het ander tegelijk gaan probeeren. Daar verwachten we niets dan schade en onheil van.

Wat niet inhoudt, dat een kunstenaar, die zich geroepen voelt, niet met iets nieuws voor den dag zou mogen komen. Maar men houde dat vooreerst buiten de godsdienst oefeningen, tot na korter of langer tijd zijn geniale vondsten als een rijke oogst door vele gemeenten kan worden binnengehaald en zoo tegelijk de eenheid der kerken niet verbroken, maar versterkt worde.

Indien voor alles vrijheid gelaten kan worden, het is prachtig, maar juist om den onlosmakelijken samenhang tusschen muziek en woorden, houde

men zich meer dan ooit aan het: één ding tegelijk, en dat goed. En rhythmisch zingen, mits op de juiste manier, ga dan vooraf aan melodieherziening. Zonder op eenige vrijheid inbreuk te maken, zou een advies van de Synode in dezen zin ons zeer gewenscht voorkomen. En de Synode zou dit advies kunnen geven, op grond van de „betekenis voor de liturgie“, zonder zich op vreemd terrein als heerscher op te werpen.

J. L. F.

Orgel-raad.

In „De Herant“ gaf de bekende bouwkundige H. van der Schaar enkele beschouwingen over „Kerkbouw“, in zes vervolgstukken. Het zevende is een naschrift daarop. Dat naschrift (Her. No. 2703) werd de aanleiding tot het schrijven over een onderwerp, waarvoor ik reeds lang eens aandacht had willen vragen.

Aanvankelijk meende ik, dat anderen wel iets erover te berde zouden brengen na het lezen van bovenstaand slotstuk. Nu ik daarin evenwel werd teleurgesteld, neme men het mij niet kwalijk, dat ik een vrij oogenblik benut om een oude koe — in casu een artikel van 10 November 1929 — uit de sloot te halen. Want al zou een alinea in een krant kunnen verdinken in de groote papierzee, de kwestie waarover het gaat, blijft urgent.

We lezen dan het volgende:

„Reeds eer artikel VI verscheen, mochten van verschillende zijden bewijzen van belangstelling worden ondervonden; o.a. werd de aandacht gevestigd op den „Klokken- en Orgelraad“. Het is wellicht goed, daarover reeds thans iets te melden.“

Volgen enkele artikelen uit de Statuten van dien Raad, waaruit blijkt, dat zijn doel is het geven van advies betreffende klokken, klokken-

tige of alledaagsche verzekering en verrekening, zoo dadelijk den eed bij de hand? Omdat ze gewoon zijn hun woorden te spreken buiten de tegenwoordigheid Gods. Wie zoo eens voor een enkelen keer zegt: maar nu moet God erbij te pas komen, die bewijst daarmee, dat hij zijn andere woorden pleegt te spreken, zonder dat God erbij te pas komt. Dat is óók verkeerd; maar — hier is de grootheid Gods en de verschrikking van Zijn oordeel althans erkend en ditmaal in rekening gebracht. Maar wie bij alle dingen Gods Naam aanroept, zonder evenwel onder den druk te staan van God en van Zijn rijk, die leeft doorlopend in overtreding. De eerste man zondigt, omdat hij God alleen voor uitzonderingsgevallen „reserveert“. De tweede man zondigt, omdat hij, schoon God in de alledaagsche dingen „betrokkende“, dat doet zonder vreeze en beven. Maar in het rijk der hemelen, zoo wil Christus leeren, behoort men te staan naar de verbintenis van die twee, voorzover zij iets goeds hebben. In Gods Koninkrijk behoort elk ding te staan onder den druk van Gods aanwezigheid (dit moet men van den tweeden man van daarover willen leeren), doch dan moet ook elk ding, dat we in Gods tegenwoordigheid brengen, ons vervullen met ontzag, omdat God er in is en ziet en hoort en — oordeelt (en dit kan de eerste man van daar straks ons leeren).

Dit is een prediking, welke de praktijk der Joden veroordeelt als de omgekeerde wereld. Wat de Joden doen, dat is de ontzinking aan de grondgedachten van alle goddelijke wetgeving. En, deze onttrekking van het gewone leven aan de absolute eischen van het rijk der hemelen is helaas zóó algemeen onder de Joden, dat ieder bij den ander erop rekent. Heel het joodische leven is eigenlijk opgezet buiten den hoogen druk van den legislatieven God en van het normgevend hemelrijk.

Maar nu is Christus tegenover dit verwrongen leven openbaar geworden in de bergrede als de worstelende Messias, Die het kromme recht wringen moet. Het leven van Zijn volk, dat immers weggezonden was beneden den vloer, waarop de voeten van den Wetgever staan, wil Christus in de bergrede weer op gaan beuren tot op den bodem, waarop de voeten staan van den wetgevenden God, en waarop men het stille geheimenis ducht van Zijn zwijgzame, maar affreuzen tegenwoordigheid. Tot al die drukke mensen, die toch eigenlijk zoo heel gemakkelijk leven, omdat ze niet meer onder hoogspanning staan, zegt nu Christus: uw ja zij ja en uw neen neen, en wat boven deze is, dat is uit den boeze.

Boven!

Niet: tegen!

Alle „nette“ Joden nu, en alle „brave“ mensen, en alle afgestudeerde burgerlijke typen zeggen doorgaans ordinaarlijk: wat tegen „ja“ en „neen“ is, dat is uit den boe-

POPULAIR-WETEN- [SCHAPPELUKE SCHETSEN]

Iets over het doel der bergrede.

Het evangelie verhaalt ons van Kajásas, die in het rechtsgeding tegen den Christus van Hem een eed vorderde.

Gewoonlijk wordt uit het feit, dat Christus dien eed heeft afgelegd, bewezen, dat men dus den eed onder bepaalde omstandigheden afleggen mag.

Wij denken er niet aan, deze redeneering te bestrijden. Maar we willen toch opmerken, dat uit het antwoord van Christus nog niet blijkt, dat Kajásas dien eed mocht vragen van dezen Aangeklaagde.

Eerder omgekeerd: deze vordering van den eed was Messias-verwerping.

Laat ons dat zien.

...

De vraag van Kajásas en vooral de ambtelijke vordering van den eed was voor Christus een zware vernedering. Feitelijk ligt reeds in die paar woorden: ik zweer u, de felste Christusverloochening, die zich denken laat.

Want de eed is slechts te vorderen, daar waar de eed geen regelijs.

Maar het kenmerkende van Jezus Christus is juist, dat van Zijn zijde alle woorden, die Hij spreekt als een eed zoo zwaar geladen zijn.

Het is hier de plaats, om even terug te gaan met onze gedachten.

Meermalen wordt onder ons de bergrede van Christus in herinnering gebracht. Daar is goede reden voor, want de bergrede is de afkondiging van de wet van het rijk der hemelen.

En om Zijn onverhinderde handhaving van de absolute eischen, die in de bergrede zijn gesteld, is Christus ook gekruisigd.

Nu heeft deze bergrede van Christus altijd een mysterie in zich gehad. Zij scheen nooit te passen op onze bestaande wereld. Geen enkele mogelijke of werkelijke vorm van menselijke samenleving scheen plaats te kunnen innemen voor een persoonlijk leven, dat aan de in die rede gestelde normen beantwoordde, laat staan, dat eenige samenleving zelf daarvan het spiegelbeeld vertoonen zou. De bergrede lijkt wel de grootste oratorische slag in de lucht; de oratio obliqua bij uitmendheid. Het lijkt wel een marcheren met vliegende vaandels en slaande trom in — een slop.

Toch is de bergrede hierin duidelijk, dat zij ons afkondigt het ware leven in het klimaat van 't koninkrijk

der hemelen. Zij laat ons zien, hoe Christus de dingen, die er thans zijn, niet als maatstaf neemt voor den opbouw van het rijk van vrede en deugd, maar hoe Hij, omgekeerd, het rijk der hemelen zijn eigen wetten laat schrijven en behouden; en hoe dit hemelsch rijk naar zijn verheven prediking alles, wat in den tijd bestaat, wil onderwerpen aan de absolute eischen van den verheven Wetgever daarboven.

Zóó, in dit redebeleid, kwam dan ook in de bergrede het vraagstuk van den eed ter sprake. De Joden van Jezus' dagen waren gewoon, te zwoeren bij de geringste nietigheden. Bij allerlei dingen van den dag, bij het druk beweeg van huis, tuin en keuken, zwoeren zij zonder blikken of blozen de duurste eeden. Maar hierdoor werd de kracht van den eed verboden, en de scherpe prikkel van de absolute eedzwerger afgestompt. D.w.z. men ging den Naam van God inlijven in de namen van wat niet-God is; men ging het verslindende wonder uit Gods Naam, en het verterende vuur uit Gods huis weg-zweren, in een valsche gewinning aan de vreeselijken en de geweldigheden van het rijk der hemelen.

Maar dan komt Christus op in de bergrede. Hij zegt, dat men de dingen moet aanvatten van den anderen kant. Men moet niet de eeuwige dingen, Gods Naam, Gods Wezen, Gods tempelhuis, Gods residentie, Gods werk, naar beneden halen om het te assimileren met het eindige menschenleven en het te acclimatiseeren aan de lauwe luchten van den dampkring van alle wereldsche bedrijf. Want de eeuwigheid heeft haar eigen, en dus volstrekte eischen, onveranderlijk, onverzettelijk. Het absolute hemelrijk heeft zijn eigen, en dus absolute normen, onveranderlijk, onverzettelijk. En het beginsel der wijsheid is, dat men, in plaats van het hemelsche aan het aardache te assimileren, en te acclimatiseeren, juist al wat aardach is, op laat klimmen tot den volmaaktten ernst van het hemelsche en het eeuwige; en dat men zich eraan gewent te verkeer en te ademen in 't klimaat van God, van de absolute waarheid en den volstrekten levensernst.

In die lijn voorigande spreekt Christus dan ook uit: uw ja zij ja, en uw neen neen. Dit zegt Hij tegenover het lichtvaardig eedzweren der Joden. Wanneer zij het noodig vinden, bij allerlei dingen van — in hunne eigen oogt — de geringste betekenis te gaan zweren, dan bewijzen zij, dat hun leven eigenlijk nog nooit leerde beven voor de tegenwoordigheid van God, dat zij — om een woord van dezen tijd te gebruiken — niet „ingesteld“ zijn op de groote Tegenwoordigheid, op de kracht, op de zwijgende immanentie, op het onweerstandelijk doordringen van God en van 't rijk der hemelen. Waarom hebben die joodische mensen bij alle marktbedrijf, en bij elken veehandel, en bij iedere plech-

pelen
de ber
Daar
dezelfd
jes:
nog ee
gelicor
fabrika
Beha
wijze
van ee
ook G
Orgel
Nu
dat in
partij
komen
op een
Indie
de bov
was h
nauwke
dig he
te ver
norm
officie
als de
allermi
Kerkor
Hassch
Jan Z
En
Over
onze
verwijz
dan o
hun ad

ze. Wa
dan „
zijn e
schen
geloof
gen he
zonde
Maar
Bij B
en „ne
dighe
lute.
de eeuw
niet n
ste spau
zijn „ja
in zijn
met Go
ook n
pleeg
aan zij
eed. De
belofte
stuk v
den o
Gods.
is de p
tussche
onderlin
van de
en dan
worden
hoeft
mensch
is auto-
Maar
geld zij
sten We
gelen in
mensche
eerste
Christus
terij b
zij is d
wanneer
doxie, v
haarde
eische
alleen d
orthodo
doorgaan
huis, —
begin
era speu